

SIF AVEL

Islandshästens exteriör

Avelsmål och avelsbedömning

Heimir Gunnarsson

Innehåll

1. Introduktion	1
2. Mätning	2
3. Huvud	3
3.1. Domarnas kommentarer på huvud	4
4. Hals, manke och bog	5
4.1. Domarnas kommentarer på hals, manke och bog	7
5. Rygg och kors	8
5.1. Domarnas kommentarer på rygg och kors	10
6. Proportioner	12
6.1. Domarnas kommentarer på proportioner	13
7. Benkvalitet	15
7.1. Domarnas kommentarer på benkvalitet	16
8. Benställning	17
8.1. Domarnas kommentarer på benställning	18
9. Hovar	18
9.1. Domarnas kommentarer på hovar	20
10. Man och svans	20
Referenser	22

1. Introduktion

Inom all husdjursavel är ambitionen att försöka förbättra populationen utifrån förutbestämda mål. Det är således viktigt att i första skedet formulera avelsmål, dvs. beskriva vad som är önskvärt och vad man vill åstadkomma. Nästa steg är att definiera vilka egenskaper det är som ska styra selektionen av avelsdjuren med avsikten att komma närmare målet, med rasens hela population i åtanke. En opartisk mätning eller bedömning av selektionsegenskaperna är sedan förutsättningen för ett planerat och seriöst avelsarbete. Utan den opartiska värderingen av egenskaperna finns inga grunder för att utvärdera resultatet av avelsarbetet. Först när tillräckligt många individer har en värdering av sina egenskaper registrerade, skapas en helhetsbild av rasens styrkor och svagheter.

För att bedömningarna ska kunna användas i ett internationellt avelsarbete så som är fallet med islandshästen är det av stor vikt att bedömningssystemet är tydligt, omgivningen för bedömningstillfället så standardiserad som möjligt och att domarkåren är erfaren och tillämpar samma metoder och värderingar vid bedömningen. Bedömningsresultatet behöver vara jämförbart mellan bedömningstillfällena till skillnad från tävling där det främst handlar om att placera ekipage utifrån prestationen just där och då.

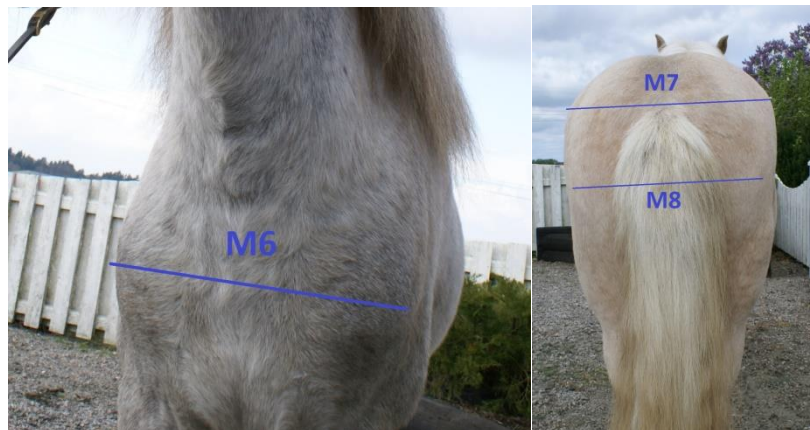
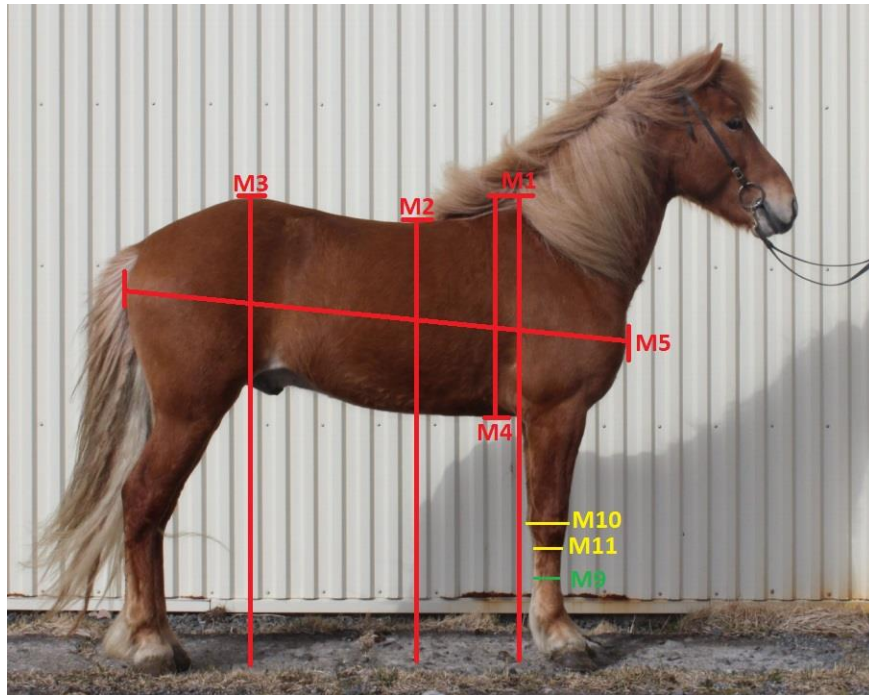
Avelsbedömning avser att ge uppfödare information om individernas egenskaper på ett så objektivt sätt som möjligt. Därför är det inte tillåtet för domare på avelsbedömningar att korrigera för miljöfaktorer så som ryttare, väder, ålder eller hästens hull och kondition, eftersom den typen av korrigeringar lätt kan bli godtyckliga och skapa en skev bild av hästen i jämförelse med andra hästar. Domarna ska helt enkelt utgå ifrån att hästen är som den ser ut just nu och att det är hästens naturliga anlag som visas. Vid beräkningen av hästens avelsvärde (BLUP) används sedan informationen från bedömningarna där det korrigeras för systematisk miljöpåverkan så som hästens ålder och kön, samt bedömningsåret och bedömningslandet, eftersom dessa faktorer har visat sig påverka alla hästar i snitt på samma sätt.

Avelsbedömningen börjar med mätning av hästens höjd, längd och bredd. Därefter ställs hästen upp framför domarna som först studerar hästen på avstånd. Domarna går systematiskt igenom hästens alla kroppsdelar och diskuterar hästens för- och nackdelar utifrån domarhandledningen och skapar sig en idé om poäng. Därefter ställer sig domarna upp och går fram till hästen för att studera den närmare, känna på ben, lyfta hovar samt titta på hästens benställning i rörelse. Domarnas diskussion leder sedan fram till en slutsats om poäng som tilldelas hästen för de olika egenskaperna.

Det generella avelsmålet när det gäller exteriören är att den ska ge hästen optimala förutsättningar som ridhäst. Den ska således underlätta för hästen att gå i en god kroppshållning, som i sin tur leder till bättre ridbarhet.

I texten som följer diskuteras selektionsegenskaperna inom exteriör på islandshäst. Exteriören väger totalt 40% av totalpoängen.

2. Mätning

- M1 – Mankhöjd (stång)
- M2 – Höjd på lägst rygg (stång)
- M3 – Höjd på högst kors (stång)
- M4 – Bröstdjupet (stång)
- M5 – Längd (stång)
- M6 – Bröstdredd (kaliper)
- M7 – Bredd mellan höftknölar (kaliper)
- M8 – Bredd mellan höftleder (kaliper)
- M9 – Bredd på skena (skjutmått)
- M10 – Omkrets på framknä (måttband)
- M11 – Omkrets på skena (måttband)

3. Huvud

9,5-10

Mycket vackert finmejslat huvud. Tunna, smala, välansatta, inte alltför öppna öron. Stora, öppna och vakna ögon med välmejslat ögonparti. Tunn hud och hårrem. Smala ganascher med bra utrymme emellan. Rak noslinje och öppna näsborrar.

Till stor del har avelsmålet för huvud på islandshästar framförallt estetisk betydelse. Det är dock inte så att huvudets struktur inte har praktisk betydelse för ridhästen. För till exempel hade Xenophon redan för över 2.000 år sedan idéer om att hästarnas käkar hade betydelse för hur väl hästen svarade på tygel och att stora öppna ögon gjorde att hästen hade större synfält. I vetenskapliga skrifter som handlar om olika egenskaper i hästarnas exteriör är det sällan som huvudets praktiska egenskaper studeras men dock har det bevisats att ökad storlek på huvud är negativt. Theodór Arnbjörnsson, hästavelskonsulent på Island 1920-1939, gjorde utförliga beskrivningar av hur huvudet skulle vara och hur det påverkade hästens ridegenskaper. Vida näsborrar menar han att är en indikation av friska andningsorgan och över- eller underbett gjorde att hästarna inte kunde tillgodose sig fodret lika bra. I gamla skrifter beskrivs bredden mellan käkarna som viktig för hästens hållning vilket även har blivit bekräftat i en modern studie där ökad bredd mellan käkar hade positiv inverkan på prestation.

Även om vi vill att hästens huvud skall vara lätt och välmejslat måste vi akta oss för att inte det går till överdrift. Det måste finnas tillräckligt med plats för tändernas rötter och andningsvägar och vi vill inte att näsborrar är för små och trånga. Benen som stödjer tändernas rötter börjar nedanför ögats främre kant och slutar ungefär 2 cm ovanför hästens mungipa. Vi vill därför att hästens huvud är tillräckligt brett med ett lagom avstånd mellan skarpa och tydliga kindben. Vi vill dock inte att huvudet är för långt eftersom det påverkar hästens balans och belastar halsen för mycket, men vi vill trots det akta oss för att inte huvudet blir för kort. Desto kortare som huvudet är desto kortare blir lanerna (det tandlösa området mellan hästens framtänder och kindtänder) där bettet hamnar och därmed ger mindre plats för bettet. Av samma anledning vill vi inte att hästens mungipor är för korta i förhållande till huvudet eftersom det gör att bettet hamnar förhållandevis längre fram på tungan med ökad tendens till att lägga tungan över bettet. Det som kanske har störst betydelse i huvudets exteriör för hästens ridbarhet är hur konstruktionen är vid ganascherna (där huvud och hals möts). I detta avseende är det intressant att jämföra huvudet på häst och åsna. Själva kraniet är oftast både kortare och bredare än vad det är på en åsna. Vinkeln på kraniets baksida är även mer vertikal på hästen och mera sluttande på åsnan vilket innebär att om en hästskalle ställs på ändan kan den balansera medans åsnans skalle tappar framåt. Detta gör att halskotorna kommer rakare upp till åsnans kranie medan de kommer mera bakifrån på hästen vilket i sin tur leder till att hästen har lättare för att resa upp halsen utan att höja nosen.

Hästens ögon och öron indikerar hästens karaktär som vi vill att ska vara vaken och uppmärksam utan att vara rädd. Öronen är hästens krona och bör således vara väl burna och inte grova även om de inte direkt har en praktisk betydelse för hästen som ridhäst. Ögonen ska utstråla vaksamhet och ha en skarp ram och inte vara placerade varken för högt eller för lågt. Om vi lägger en linjal på hästens panna ska den vara i kontakt med ögat. Om ramen runt ögat är för grov kommer linjalen inte ligga på pannan och om den är för liten kommer linjalen inte att vara i kontakt med den.

3.1.Domarnas kommentarer på huvud

Vackert

Detta betyder helt enkelt att helhetsbilden av hästens huvud är vacker. Denna beskrivning inkluderar att huvudet är välmejslat, ögonen öppna, noslinjen relativt felfri och alla linjer skarpa och torra. I flesta fall är ett huvud som får denna kommentar relativt felfritt.

Välmejslat/torrt – Köttigt

På ett välmejslat huvud är hästens kindben och ådror väl synligt. Huden är tunn och framifrån är nosryggen distinkt. Ganascherna är lätta och tunna och har inte mycket hull. Huvud som får kommentarer köttigt är då motsatsen.

Tilltalande – Tungt uttryck

Ett tilltalande huvud har ett lätt uttryck som utstrålar glädje. Tungt uttryck är motsatsen.

Rak noslinje – Konkav noslinje – Ramskopf – Konvex nospets

Noslinjen studeras i profil och ska vara så rak som möjligt. Konkav noslinje är när linjen är böjd neråt. Ramskopf är när hela noslinjen är böjd uppåt, allt från pannbenet och ner till näsborrar. Konvex nospets är när endast nedersta delen av noslinjen är böjd uppåt.

Utstrålning

Ett huvud som utstrålar stark karaktär. Huvud som får denna kommentar kan ha nackdelar som dock inte anses försämra helhetsbilden på huvudet.

Välformade öron – Grova öron – Långa öron

Öronen ska vara tunna, stängda och spetsiga och inte för långa. Grova öron är ofta breda och öppna och även tjocka.

Stora öppna ögon – Små ögon

Ögat ska vara stort och ge ett vaket uttryck. Ramen runt ögat ska vara välmejslad och inte grov.

Bra öronställning – Dålig öronställning

Öronen ska visa uppåt från hästens huvud med inte för långt avstånd emellan. Dålig öronställning är när öronen visar utåt eller framåt eller avståndet mellan öronen är för långt.

Grovt huvud

På många sätt motsatsen mot det huvud som anses vara vackert. Huvud som får denna kommentar innehåller ofta flera nackdelar som gör att helhetsbilden blir ett grovt och tungt uttryck. Det handlar oftast om avvikelser från rak noslinje, stort huvud som inte är i proportion till hästens övriga kroppsdelar och/eller mycket hull på t.ex. ganascherna.

Grova ganascher

När linjen från ögon och ner till kanten på ganaschen är lång och ganascherna är djupare än underkäken.

Bild 1: Relativt felfritt huvud med utstrålning, rak nosrygg och välformade öron.

Långt huvud

Denna kommentar handlar om huvudets proportioner. Önskvärt är att den del som är ovanför ögat är en tredjedel av huvudets längd och det som är framför ögat är två tredjedelar. När huvudet anses vara långt är längden framför ögat mera än två tredjedelar av huvudets längd.

4. Hals, manke och bog

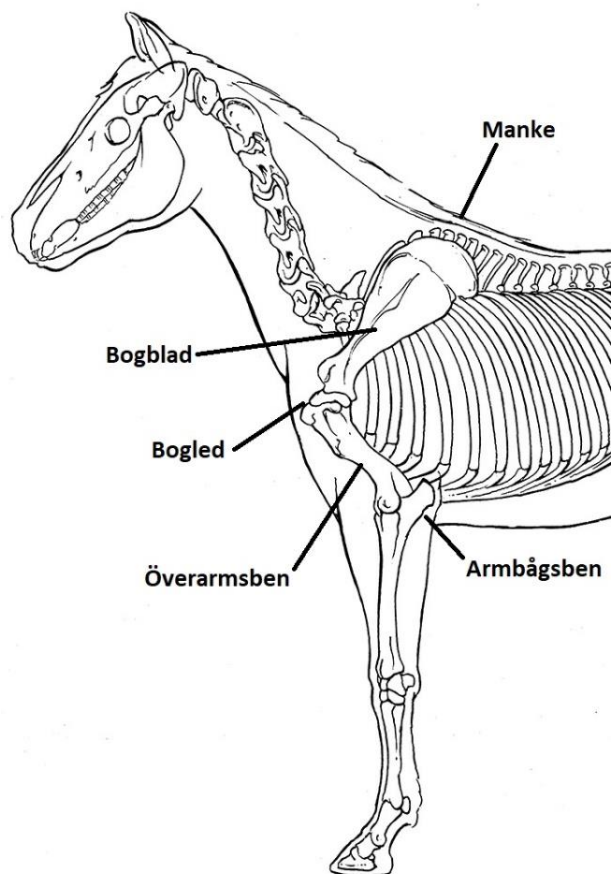
9,5-10

Lång, välrest, mycket smäcker hals, välvd nacke, halsen väl separerad från kroppen, manken hög, välmarkerad och välformad, bogarna långa och sluttande.

Hästens hals kan jämföras med en balansstång eftersom den sträcker sig över hästens ben. Hästen använder således halsen för att påverka sin balans. Halskotorna är även en fortsättning av ryggraden hela vägen bak till svansen. Hur hästen bär upp halsen påverkar ryggen, och tvärtom. Den typ av hals som vi eftertraktar har inte förändrats mycket sedan Xenophon skrev om önskvärd exteriör på ridhästar för mer än 2.000 år sedan. Han beskrev en hals som skulle resas upp från hästens manke och fram till en mjuk och välvd övergång till huvudet. Den halsen kunde verka som ett skydd för ryttaren mot fiendens vapen och den välvda överlinjen hjälpte hästen att ha koll på underlaget. Även om beskrivningen på dagens idealhals i mycket är den samma är det i dag av helt andra anledningar.

När det kommer till halsens längd vill vi att längden från öron till manke skall ungefär motsvara längden från manken och bak till svansen. Kort hals hjälper inte hästens balans mycket medan för lång hals kan göra det svårare för hästen att vara balanserad. Halsens flexibilitet är en viktig egenskap för funktionen. Eftersom alla hästar har lika många halskotor, men olika långa, har den korta halsen proportionellt fler kotor per 10 cm än den långa halsen. Av den anledningen uppfattar vi ofta den långa halsen inte vara lika flexibel som den korta.

Strukturen på halskotorna och därmed halspelarens form har däremot stor betydelse för ridhästen. Halspelaren är en S-formad kedja som avgörs av halskotornas form. Eftersom kotornas form varierar, varierar även formen på S-et mellan hästar. Den form som är mest lämplig för en ridhäst är att halsens övre del

(den del som är närmast huvudet) är så lång som möjligt och med mest böjning samtidigt som nedre delen är kortare och rakare. Hästar som har en lång och böjd nedre del samt kort och rak övre del har det som vi kallar „hjorthals“ och har svårt för att bära upp halsen och huvudet på ett bra sätt. Dessa hästar är mindre följsamma mot ryttarens hand och har betydligt svårare för att svara mjukt på tygeltag. De har också svårare för att lyfta upp halsens rot och manke och sträcka ut halsen och de har därmed också svårare för att bära upp ryggen och ryttaren. Halsens nedre del är den viktigaste delen eftersom teleskopfunktionen som tillåter hästen att sträcka fram halsen är en avgörande faktor för hur lätt hästen har för att komma fram till tygelkontakten. Hästens hållning har inte nödvändigtvis så mycket att göra med böjningen av övre delen, eftersom det är hästens möjlighet till att lyfta upp halsens nedre del och sträcka halsen fram till kraniet och därmed låta huvudets nos falla ner utan tvång. Detta är också anledningen till att vi vill att halsen är högt ansatt, dvs att ryggraden och halspelaren möts högt upp mellan bogbladen. En häst med väl formad hals samt hög manke har bra förutsättningar för att gå i bra balans. När hästen sträcker fram halsen blir överlinjen välvd och desto högre hästen klarar av att resa upp halsen samtidigt som den har en lång och avspänd överlinje, desto bättre är strukturen lämpad för ett ridhästperspektiv.

Viktigt för oss att komma ihåg när vi studerar halsens form, är att vi inte kommer att kunna påverka strukturen på halspelaren med vår ridning. Underhals är således sällan något vi trollar bort då detta som sagt oftast beror på halspelarens struktur. Däremot är det också viktigt för oss att komma ihåg, att eftersom hästar inte har nyckelben är bröstkorgen endast kopplad till hästens framben med muskler, senor och ligament. Hästen har därför möjlighet att lyfta upp bröstkorgen vilket i sin tur leder till att ryggradens främre del och manke lyfts upp och en direkt konsekvens är att halsroten blir högre och den nedre böjningen på halspelaren rakare. Detta kan skapa en illusion av att halsens struktur har ändrats. Av samma anledning är det inte osannolikt att hästen växer i mankhöjd med bra träning och på samma sätt kan hästen mätas lägre på manken när musklerna som håller uppe bröstkorgen blir slappare. Det är sedan olika mellan hästar hur mycket det kan variera men desto högre ryggrad från början, högre manke och högre ansatt hals, desto lättare har hästen för att lyfta upp bröstkorgen och bära upp både halsen och ryttaren.

Bogarna, som i själva verket kanske hellre skulle dömas ihop med frambenen, har även en stor betydelse för hästens rörelseförmåga. Här är det framförallt bogbladets längd och sluttning som är av intresse, men även hörnet mellan bogblad och överarmsbenet och överarmsbenets sluttning. Genom att visualisera en linje mellan mankens högsta punkt och bogleden och jämföra den med en vertikal linje får man en uppfattning om bogbladets sluttning. Stupande bogar är då närmare den vertikala linjen och sluttande bogar tvärtom.

Sluttningen på bogarna har inverkan på frambenens rörelser och med både liggande samt stupande bogar kommer både för- och nackdelar. Stupande bogar underlättar för hög knä aktion men mindre fjädring i rörelserna och en tendens till att frambenen blir placerade längre under hästen (längre bak) vilket i sin tur leder till att halsen sträcker sig längre ut ifrån frambenen med ökad tendens till att hästen hamnar på framdelen under ryttare.

Liggande bogar genererar längre och rundare rörelser, men inte lika höga. Långa och liggande bogar med öppet hörn om bogleden (gärna större än 90°) gör att frambenet placeras längre fram och hästens balans blir inte lika påverkad av halsens rörelser och position. När detta område på hästen studeras är det även av intresse att bogleden är framskjuten och att halsens ansättning är ovanför denna led. Att bogleden är något markant och hästens bringa är tydligt synlig nedanför halsens ansättning är ett tecken på att hästen har lättare för att röra bogarna fritt.

Överarmsbenets längd kan studeras genom att visualisera en linje mellan bogleden och armbågen. Långt överarmsben indikerar även större rörlighet i frambenen och gör det betydligt enklare för hästen att framförallt röra sig i sidled. Korta överarmsben ger motsvarande korta och styva rörelser och hästen har betydligt svårare för sidwärtsrörelser. Desto mera stupande överarmsbenet är desto högre kan hästen lyfta framknäna och tvärtom. För att överarmsbenet ska anses vara långt ska det vara minst hälften så långt som bogbladet.

Bild 2: Lång, slank och välformad hals som är högt ansatt och med bra övergång till huvudet.

4.1.Domarnas kommentarer på hals, manke och bog

Välrest – Låcrest

Välrest hals reser sig väl upp från manken medan låcrest hals kommer rakt fram från bogarna.

Lång hals – kort hals

Önskvärt är att halsen är ungefär en tredjedel av hästens totala längd och överlinjen i halsen är ungefär hälften av den totala överlinjen från öronen och bak till svansen. Om så är fallet anses halsen vara lång.

Tunn, slank hals – Underhals

Halsen i profil. Tunn slank hals är välformad och lätt och smalnar av fram till ganascherna. Underhalsen har en framåtböjd form på framsidan av halsen och smalnar inte lika mycket av fram till ganascherna.

Tjock hals

Beskriver halsen sedd framifrån. När halsen är lika bred som bogarna, eller nästintill, anses halsen vara tjock. Önskvärt är att bogarna och halsen är välseparerade från varandra.

Högt ansatt – Långt ansatt

Detta handlar om var halsen börjar i förhållande till bogleden och hästens bål. Högt ansatt hals börjar ovanför bogleden och på, eller ovanför bålens mittlinje. Långt ansatt hals börjar då nedanför denna linje och/eller nedanför bogleden.

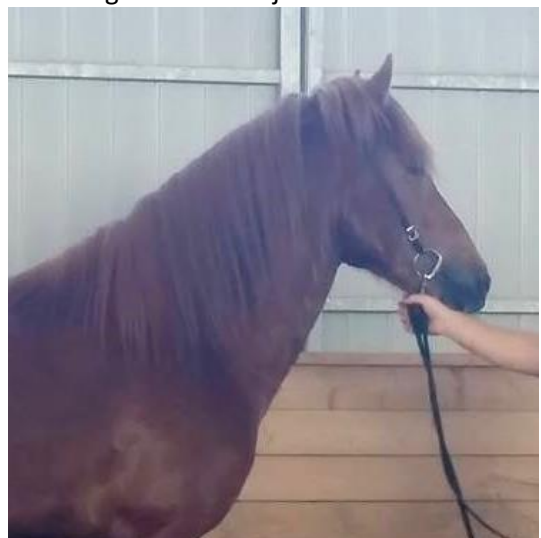

Bild 3: Halsen är lång men felformad. Halsansättningen är något ovanför bogled men dock under bålens mittlinje.

Smidig – Hjorthals

Halsens form. Smidig hals har en lång och välvd överlinje. Hjorthals är när halsen är felformad, dvs underlinjen är längre än överlinjen.

Liggande bogar – Stupande bogar

Handlar om slutningen på bogbladet. Liggande bogar närmar sig vågrät linje medans stupande bogar är närmare lodrät linje.

Hög manke – Låg manke

Manken ska vara höga i jämförelse med ryggens främsta del. När manken är låg är det inte stor skillnad i höjden mellan ryggen och manken.

Slank övergång – Tjock övergång

Handlar om hur huvudet och halsen möts. Önskvärt är att det inte är för mycket hull i övergången. Tjock övergång är oftast i kombination med underhals medan slank övergång oftast är i kombination med en tunn, slank hals.

5. Rygg och kors

9,5-10

Utmärkt rygg/överlinje. Ryggen är smidig och elastisk, tillräckligt lång, bred och välmusklad. Rygglinjen är smidig ända bak till korsbenet. Korset är vackert, långt, tillräckligt sluttande, lårbenen är långa och täckta med muskler. Svansen är väl ansatt.

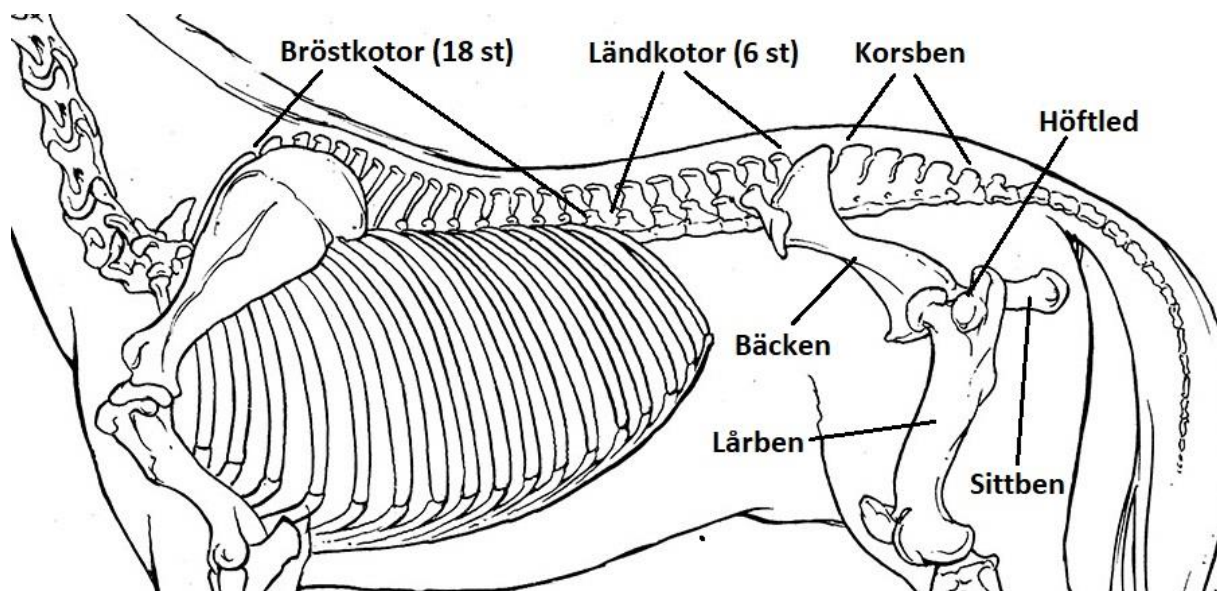
Om vi utgår ifrån jämförelsen att hästens framben är som bilens hjul och fjädring och bakbenen är motorn och drivkraften, kan vi också jämföra hästens rygg med växellådan, det som kopplar ihop motorn med hjulen och reglerar hur kraften ska användas. En bil med punktering eller dålig fjädring är inte rolig, men den går att göra. Samma gäller om motorn är dålig, så länge den startar. Däremot kommer vi inte långt om inte växellådan fungerar! Just hästens rygg är således av stor vikt när vi studerar ridhästens exteriör och försöker bedöma vilka förutsättningar eller hinder som finns.

Eftersom det på avelsbedömning ligger fokus på egenskaper som är arvbara är benstommen och skelettets form det som är av störst intresse. Det är dock så att musklerna har enormt stor betydelse och vi vet att hästarnas förmåga att bygga muskler och hur de bygger muskler har med gener att göra. Vid bedömning av både ryggen och korset har således musklerna stor betydelse och det är också viktigt att komma ihåg att både hästens hull och kondition har betydelse för hur vi uppfattar rygglinjen och korsets form.

Välvda revben gör att ryggen blir bredare jämfört med rakare revben och gör att ryttarens tyngd får en större fördelning, inte bara på hästens ryggmuskler och ryggrad men även på revbenen. Bred rygg som är välmusklad ger således ett bättre säte för ryttaren och ger hästen bättre förutsättningar att ta bära ryttarens tyngd.

Ryggen består i princip av två delar som fördelas i bröstkotor (vertebrae thoracales) och ländkotor (vertebrae lumbales). Den främre delen av ryggen (bröstkotorna) innefattar även manken och avslutas där det bakersta revbenet fäster i ryggraden. Även om manken är inkluderad i bedömningen av frampartiet har det betydelse vid bedömning av ryggen att manken är lång och att det inte är allt för brant från manken och ner till ryggen. Det är av stor betydelse för ridhästens bärighet att den främre delen av ryggen är hög och välmusklad (bred) eftersom den typen av rygg motverkar att ryttares tyngd hamnar mer än nödvändigt på hästens framben. Manken bör således vara en lång och gradvis höjning av ryggen som är bred och välmusklad.

Ländryggen börjar på ryggradens första kota där inget revben fäster och avslutas vid den led där ländkotorna möter korsbenet (os sacrale), LS-leden (lumbosacral). Vi kan hitta LS-leden genom att dra med fingret efter ryggraden och där det blir ett hål (där ländkotor och korsben möts). När vi tittar på hästen i profil kan vi utgå ifrån att LS-leden är där korsets högsta punkt är. Önskvärt är att denna led är placerad så långt fram som är anatomiskt möjligt – på linjen mellan de två höftknölna. Det leder till att korsbenet blir långt och hästens möjlighet att sänka korset blir större och därmed även förmågan för samling. När LS-leden är placerad längre bak innebär det både att ländryggen är längre (svagare) och att förmågan för samling blir sämre. Ytterligare en faktor som bör betraktas när vi studerar hästens ländrygg är hur hög den är i förhållande till LS-leden och bröstkotorna. Det är inte ovanligt att tornutskotten på ländkotorna är något högre i ländryggen än bröstkotorna framför. Detta kallas för styv ländrygg och resulterar ofta i att ryggens djupaste punkt är placerad längre fram än önskvärt och det skapar framåtlutning på rygglinjen som i sin tur resulterar i att ryttares tyngd hamnar mer på hästens framben. Den optimala ländryggen är när vi inte ser någon tydlig övergång från bröstkotor till ländkotor och inte heller från ländkotor till korsbenet samt att ländryggen är kortare och bredare.

Vi vill att helhetsbilden av rygglinjen ska ge ett starkt intryck utan att överlinjen verkar styv. På samma sätt som att halsens form och ansättning påverkas av hur hästen bär upp bröstkorgen mellan frambenen har detta även stor påverkan på rygglinjen. Genom att bröstkorgen sjunker ner mellan frambenen blir ryggen alltmera framåtlutande. Även bakbenen har betydelse i detta sammanhang. Bakben som i proportion till frambenen är för långa eller helt enkelt har för öppna vinklar i

framförallt höft- och hasled gör att hästen lätt blir bakhög vilket i sin tur resulterar i framåtlutande rygg. Även höga ländkotor (styv ländrygg) gör att rygglinjen ofta blir framåtlutande. Det är bevisat att om det är stor skillnad (större än 5 cm) i höjden på korsets högsta punkt och ryggens lägsta punkt påverkar det ridegenskaperna negativt. Hästen har då en svag rygglinje och även om den hästen kan vara mjuk och smidig att sitta på har den oftast svårare för att vara spänstig, vilket framförallt påverkar gångarter med svävmoment (pass och trav) negativt. Det är inte önskvärt att ryggens lägsta punkt är för långt fram eftersom den hästen från naturen är mer framtung än vad den annars hade varit och har svårare för att bära upp sin framdel. Det är därför önskvärt att ryggens lägsta punkt är placerad i mitten på hästens totala längd, från bogled och bak till sittbensknölen (tuber ischiadicum), och inte är för mycket lägre än korsets högsta punkt.

När vi tittar på hästens kors är det korsets form, sluttning och längd förutom muskelmassan som vi studerar. Ett jämnt format kors är; när vi ser på korset bakifrån och LS-leden inte är mycket högre än SI-lederna och det inte skiljer för mycket i bredden mellan höftknölna och bredden över höftleden (lårbenshalsen). När LS-leden (korsets högsta punkt) är högre än höftknölna kallas det att korset är takformat. När det är stor skillnad i bredden mellan höftlederna och över höftleden kallas det spetsigt kors (korset ser spetsigt ut sett ovanifrån). Formen på korset har stor betydelse för hästens bakben, där avvikelser i korsets form påverkar bakbenets benställning. Hästar med spetsigt kors är därför ofta kohasiga. Hästar som har en bred och jämnt formad höft har mer plats för muskler som ger påskjut samt att då bakbenen placeras med större avstånd mellan varandra kan det innebära bättre balans för hästen. Längden på korset, från höftknölna och bak till sittbensknölen har betydelse för steglängden där ett långt kors ger möjlighet till ett större spann i rörelsen.

Korsets lutning kan ofta avslöja mycket om hästens gångarter. Ett platt kors (ovansidan nästan vågrät) gör att hästen har lättare för att röra bakbenen genom att lyfta haserna upp- och ner. Bakbenssteget blir ofta inte lika långt och det blir inte lika bra påskjut. Dessa hästar har ofta betydligt lättare för trav än för tölt och denna nackdel i kombination med en lång ländrygg, LS-led som är placerad långt bak och därmed ett kort kors har dåliga förutsättningar för tölt. Om en häst med denna typen av exteriör även saknar genetiskt anlag för laterala rörelser (den så kallade passgenen) är det relativt osannolikt att den någonsin kommer kunna gå i något annat än en framtvingad rörelse som i bästa fall kan likna tölt. Om korset däremot är mycket stupande (ovansidan nästan lodrät) har hästen betydligt lättare för att trampa långt fram med bakbenet men ofta betydligt svårare för att ta upp haserna för att få mycket sväv. Hästar med denna typ av kors har ofta lätt för att springa fort och kan vara bra passhästar om de har genetiska förutsättningar, stark överlinje och bra framåtbjudning. Däremot är det vanligt att hästar med stupande kors har en svag och fyrtaktig trav. Detta beror på att eftersom deras förmåga att ta upp haserna är begränsad har de svårare att få till ett svävmoment, framförallt i lägre tempon. Eftersom dessa hästar har lätt för att sätta bakbenen långt fram utan att sänka korset och lyfta bröstkorgen och halsroten kan det ofta vara svårt även för dessa hästar att få till en bra bärighet i långsamt till mellantempo.

Det optimala korset har en bra bredd mellan höftknölna, är jämnt format och har en lutning på ungefär 45° och är välmusklad både på ovansidan samt ner på låren.

5.1.Domarnas kommentarer på rygg och kors

Bred rygg – Smal rygg

Här syftas det till bredden på ryggen, sett från ovasidan. Bred rygg är ofta i kombination med spolformad kropp och smal rygg i kombination med flata sidor.

Bra rygglinje – Svag rygglinje – Framåtlutande rygg – Styv ländrygg – Rak rygg

Önskvärd är rygglinje där ryggens främre del är hög, ryggens lägsta punkt är i mitten och linjen lagom mjuk enda bak till korsbenet. Trots att linjen ska vara mjuk ska ryggen vara hög och bärig. Svag rygglinje är när linjen är för mjuk, ryggen blir då låg och inte bärig. Framåtlutande rygg är när ryggens lägsta punkt är framför mitten. Styv ländrygg är när den är rak eller konvex. Rak rygg är när linjen från ryggens främre del och bak till korsbenet är rak och verkar styv.

Bild 4: Ryggens främre del verkar hög (lång manke) och välmusklad. Rygglinjen är åt det svagare hållet men ryggens lägsta punkt är välplacerad.

Långt kors – Kort kors

Längden från höftknöl till sittbensknöl.

Jämnt format kors – Spetsigt kors – Takformat kors – Runt kors – Grovt kors

Korset bör vara nästintill format som en låda, sett bakifrån och ovanifrån. Spetsigt kors smalnar av mot svansen och ser spetsigt ut ovanifrån. Det är då smalare över lårbenshalsen än över höften. Takformat kors ser just ut som tak sett bakifrån. Korsbenet är då korsets högsta punkt och höftknölna något nedanför. Runt kors har just en rund form från korsets högsta punkt och ner till svansen, sett från sidan. När korset får kommentaren grovt är höftknölna stora och tydligt synliga.

Djupt kors

Djupt kors är välmusklat ner på låren.

Välmusklat kors – Muskelfattigt kors

Korset är välmusklat både på ovasidan men även ner på låren. Tydliga muskler är då på var sida av korsbenet.

Bild 5: Välmusklat och djupt kors.

6. Proportioner

9,5-10

Hästens helhetsbild ska vara praktfull med utstrålning. Benen ska vara långa och kroppen lättbyggd och spolformad, med framdel, rygg och bakdel ungefär lika långa. Mankens högsta punkt ska vara högre än korsets högsta punkt.

Vid bedömning av hästens proportioner är det i grund och botten hästens helhetsbild och balans som granskas. Eftersom det är ett antal punkter vi behöver ha med i beräkningarna är det viktigt att titta på proportionerna systematiskt för att inte glömma någon del.

Vi kan börja med att titta på proportionerna mellan hästens bogparti, rygg och kors. Generellt vill vi att hästen ska vara lång, men önskvärt är att dessa tre delar är så lika i längd som möjligt. Hästar med korta och stupande bogar får en kort framdel och på samma sätt har hästar med kort och stupande kors en kort bakdel. När ryggen är hästens längsta kroppsdel beror det oftast på att bogarna är för korta och/eller stupande, ländryggen är för lång eller att korset är för kort och/eller stupande. Genom att bogarna är långa och liggande samt att manken är hög och lång hamnar hästens balanspunkt längre bak vilket gör att framdelen blir friare, även om hästens totala längd är densamma. Det är således oftast inte en så stor nackdel att just frampartiet är något längre än ryggen och korset. Det är önskvärt att hästen är lång, dvs. står över mycket mark, men att den längden kommer ifrån långa, liggande bogar samt långt och lagom sluttande kors.

Det är enormt viktigt för en bra ridhäst att den är högre fram än bak (mankhöjd vs. höjd på högst kors). En framåtsluttande exteriör skapar problem för alla typer av ryttnare vid alla typer av ridning. En framåtsluttande häst hamnar i framåtvikt och får omedelbart lättare för att skjuta sig framåt än för att bära upp sig. Det finns således en ökad risk, framförallt hos ovana ryttnare, för att hästen blir tung i handen eller svarar dåligt på tygeltag. Hästar med denna problematik har på samma sätt svårare för att gå i bra balans. Hög framdel i förhållande till bakdel har visat sig ha positiv inverkan på hästens ridbarhet och kvalitet i alla gångarter förutom i pass där det optimala är att hästarna är mera lika fram och bak. Lägre framdel än bakdel har dock negativ effekt på alla gångarter.

Det är även viktigt att jämföra hästens mankhöjd och längd (från bogled och bak till sittbensknöl). Där har det visat sig att det optimala är att hästen är 1,7 cm högre i manken än vad den är lång. Om vi däremot jämför höjd på korset med hästens längd är det optimala att den är ungefär 5 cm längre än höjden på korset. I domarhandledning för exteriörbedömning på Islandshästar står det däremot att hästen ska vara rektangulär, dvs. längre än vad den är hög på manken. I det avseendet är det värt att ha i åtanke att sedan domarhandledningen skrevs så har medelmankhöjden på islandshästar blivit avsevärt högre, medan medelhöjd på korset inte har vuxit lika mycket. Det som har hänt är med andra ord att islandshästen i snitt har blivit mer framhög, troligtvis mest på grund av att uppfödare har lagt stor vikt vid bra gångartshästar, vilket har medfört att hästar med fördelaktig exteriör har använts mer i aveln. Eftersom mankhöjden har mycket med hästens exteriör att göra är det därför oftast av större intresse att använda höjden på korset som en indikation på hästens storlek och på samma sätt i jämförelse med hästens längd. Om vi tänker på endast mankhöjden, utan att ha det i proportion till andra kroppsdelar, har det visat sig att den optimala mankhöjden på islandshästar för prestation är 145 cm. Om vi däremot ser till fyraåringar som kommer till avelsbedömning är den

optimala höjden 142 cm vilket indikerar att hästarna som är högre behöver mera tid på sig att utveckla sina ridegenskaper.

Härnäst kan vi titta på benens längd i förhållande till hästens bål. Hästar med långa ben har ofrånkomligen även större steglängd än hästar med korta ben. Det är således mindre ansträngande för en långbent häst att transportera sig en viss sträcka, eftersom den inte behöver röra benen lika ofta. Benlängden har även stor betydelse för hästens estetiska uttryck, där längre ben medför generellt mera utstrålning. På samma sätt som träning kan påverka vår uppfattning av hästens halsansättning och rygglinje, påverkas även hästens mankhöjd och vår uppfattning av benlängden med träning. Desto bättre som hästen bär upp bröstkorgen, desto högre blir manken och desto längre verkar frambenen vara.

Hästens bål bör vara jämn ända fram från bröstbenet och bak till ljumsken, för att ge bra plats för inre organ. Bålen bör även vara uppbyggd av välvda revben, som likaså skapar mera utrymme för de inre organen men även fyller den funktionen att göra ryggen bredare och mer lämpad att bära ryttarens tyngd. Utöver detta är det önskvärt att hästen överallt är välmusklad och ger ett starkt, stabilt och välbalanserat uttryck. För att uppfatta hästens styrka och robusthet är det även av betydelse att titta på hästens bröst framifrån, där bredare bröst är bättre eftersom det både ger mera plats för inre organ samt placerar hästens framben längre ifrån varandra vilket i sin tur kan generera bättre balans och stabilitet. Däremot är det inte så att desto bredare bröst desto bättre utan det handlar snarare om att bröstet inte får vara för smalt. Nuförtiden har man en riktilinje att om hingstar ska få poängen 8,5 eller högre för proportioner ska bröstbredden vara minst 35 cm och för ston är det 34 cm.

6.1.Domarnas kommentarer på proportioner

Välproportionerad – Kort rygg – Lång rygg – Kort bakdel

När hästen anses vara välproportionerad är framdelen (från bogled och bak till bogbladets ände), ryggen (från manken och bak till höftknöl) och bakdelen (från höftknöl bak till sittbensknöl) lika långa. För avvikelser från korrekta proportioner ska den kommentar användas som bäst beskriver vilken del det är som avviker.

Lättbyggd – Tungbyggd – Djup i bröstet

Det är önskvärt att hästens bål är lätt och bröstdjupet är i proportion till benens längd. Om kommentaren tungbyggd används är bålen tung hela vägen. Om däremot kommentaren djup i bröstet används handlar det om att bålen är djupast framtill och smalnar av bak till ljumsken, bålen blir triangelformad.

Bild 6: Högbent sto med spolformad och jämn bål. På bilden verkar ländryggen dock onödigt lång.

Högbent – Korta ben

Önskvärt är att benens längd är ungefär 10 cm längre än bröstdjupet (längden från manken och ner till bröstbenet). Till exempel kan en häst vara 140 cm i mankhöjd och bröstdjupet är 65 cm. Då är benen 75 cm och därmed 10 cm längre än bröstdjupet.

Rektangulär – Kort

Önskvärt är att hästen är rektangulär (längre än höjden på korset). Om hästen är kort är den kortare än vad den är hög på korset.

Spolformad kropp – Flata sidor

Detta handlar i grund och botten om revbenens form. Önskvärt är att bålen är spolformad, dvs. revbenen välvda. Häst med flata sidor har då revben som är rakare.

Klen bakdel

Häst som får denna kommentar har kort och muskelfattigt kors och bål som smalnar av bak till ljumsken. Önskvärt är att bålen är jämn hela vägen.

Överbyggd

Denna kommentar används på hästar som har för hög bakdel. Önskvärt är att exteriören utstrålar balans och att hästen inte är framåtsluttande.

Bild 7: Överbyggd, korta ben och något tung bål. Frampartiet verkar på bilden vara kortare än ryggen och bakdelen.

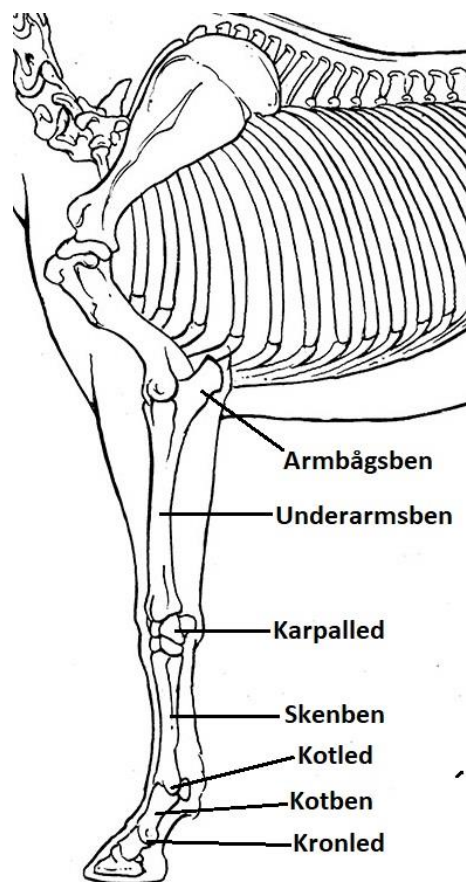
7. Benkvalitet

9,5-10

Hårda, mycket starka senor och en god separation mellan senor och skelett, kraftiga leder och smidiga, starka kotor. Benens position och vinklar sett från sidan är mycket bra.

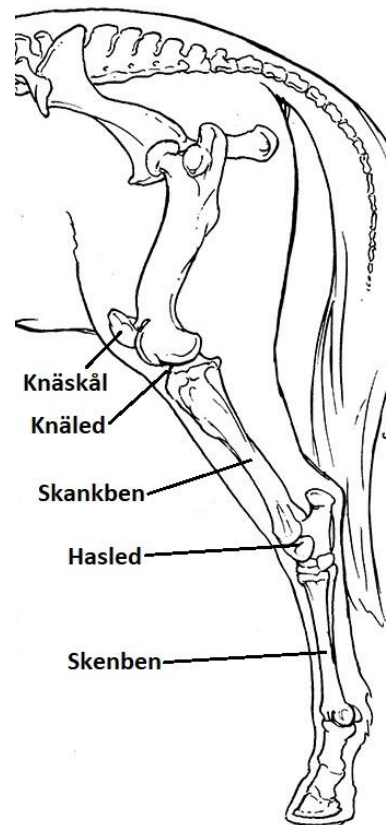
Vid bedömning av hästens benkvalitet vägs i bedömningen in både benens utseende från sidan samt senornas hårdhet, torrhet och separation från skenbenet. Både framben och bakben väger in i bedömningen.

Frambenen ska vara raka från armbågsleden och ner till kotleden. Benet ska vara välmusklat upptill och karpalledens omkrets ska vara tydligt större än omkretsen på skenan nedanför. Normal skillnad är 10 cm och skillnad där under anses vara klena leder medan kraftiga leder har större skillnad. Det har dock visat sig att för stor skillnad inte heller är önskvärt då det verkar begränsa hästens rörelser. Kotleden ska inte vara kort och stupande då detta gör att överrullningen i frambenets rörelse blir snabbare och både minskar fjädringen i frambenet, ökar risk för att hästen hamnar på framdelen och genererar kortare steglängd. Kotleden ska dock inte vara för lång och svag heller då det ökar belastningen på senor som i sin tur kan försämra hästens hållbarhet. Önskvärt är dessutom att frambenet är placerat så långt fram som möjligt, genom öppen vinkel i bogleden och ett stupande överarmsben. Detta gör det lättare för hästen att bära upp halsen jämfört med om vinkeln om bogleden är stängd och även överarmsbenet långt, vilket då placerar frambenet längre bak och gör att det är mera vikt framför benet. Fördelaktigt är med andra ord om hästens manke är placerad betydligt längre bak än armbågen. I benets utseende är det utöver det som redan har nämnts även önskvärt att det finns rikligt med hovskägg som onekligen har en estetisk betydelse.

Efter att ha bedömt frambenets utseende är det dags att känna på senorna. Det är önskvärt att senorna är tjocka med tydligt avstånd från skenbenet. När vi drar med fingrarna efter senan ska den kännas fast och vara utan gallor och likaså ska mellanrummet mellan senan och skenbenet kännas fritt från vätska. Vi vet att senorna utvecklas med träning och ålder. Det är således viktigt att inte senorna ligger allt för nära skenbenet för att deras utveckling inte ska vara begränsad. I regel blir som sagt senorna starkare med åldern och separationen mindre. Det är således av intresse att ha hästens ålder i åtanke när vi känner på benen där krav om separation bör minska med ökad tjocklek av senan i takt med stigande ålder.

Bakbenets längder och vinklar kan variera mycket från häst till häst. Vid utvärdering av bakbenets utseende är det proportionerna i benets olika delar samt vinklarna i framförallt hasorna som är av intresse. Fördelaktigt är att skankbenet inte är för långt i förhållande till lårbenet, då detta gör att hasen blir placerad längre bak och försämrar hästens förmåga att sätta trampa inunder sig och bära. Hästar med långt skankben har oftast betydligt lättare för påskjut än bärighet, vilket gör att de har betydligt lättare för att springa fort än långsamt. Det optimala är att lårbenet och skankbenet är ungefär lika långa. Det är även av värde att vinklarna i bakbenet inte är för öppna, kanske framförallt i hasleden, då detta genererar både kortare och stummare bakkensröresler. I grund och botten är det fördelaktigt att bakbenet är långt, men väl komprimerat under hästen. För att studera bakbenets utseende är det viktigt att hästen står med skenbenet så lodrät som möjligt. Om hästen står bakom sig blir framförallt hasens vinkel öppnare och det blir svårare att bedöma proportionerna mellan lårbenet och skankbenet och därmed hasens naturliga position, som inte ska vara bakom sittbensknölen.

7.1. Domarnas kommentarer på benkvalitet

Korrekta ben – Sabelbent – Raka haser – Veka kotor – Raka kotor

Frambenen bör vara raka från armbogsleden och ner till kotleden samt med ungefär 45° lutning på kotan. Raka kotor är när kotbenet är mera stupande och veka kotor är när kotbenet är mera liggande. När hästen är sabelbent är karpaleden på frambenet bakom lodlinjen. Raka haser är när bakbenet är för rakt från höftleden och ner till kotan. Om både frambenen är korrekta och vinklarna i bakbenet anständiga kan hästen få kommentaren korrekta ben.

Starka leder – Klena leder

Önskvärt är att lederna är kraftiga på både fram- och bakben. Det är framförallt karpaleden och hasleden som tas med i bilden.

Välmarkerade senor – Dåligt markerade senor

Detta handlar om avståndet från senan till skenbenet. Det är önskvärt att avståndet är tydligt och gärna synligt med blotta ögat. Dåligt markerade senor är när detta avstånd är för kort. Som jämförelse bör det vara möjligt att få plats med fingrarna mellan sena och skenbenet.

Kraftiga senor – Tunna senor

Senornas tjocklek bör vara så kraftig som möjligt.

Rikligt med hovskägg – Saknar hovskägg

Mycket hovskägg har stor estetisk betydelse och ger ett robust intryck.

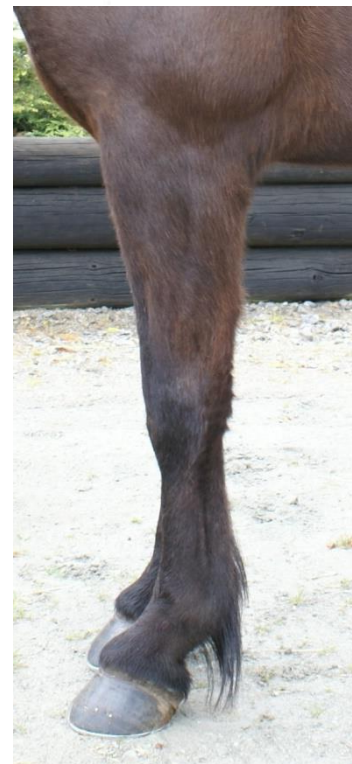

Bild 8: Välmusklade och någorlunda korrekta framben. Kotorna är dock åt det vekaste hållet. Senorna verkar kraftiga på bilden och är tydligt separerade från skenbenet.

Torra ben – Blöta ben

När vi känner på benen och det i mellanrummet mellan sena och skenben är torra ben och när det inte finns några svullnader eller vätska under huden. Blöta ben handlar i grund och botten om svullnader.

8. Benställning

9,5-10

Fantastisk benställning: Frambenen är absolut raka med tillräcklig vidd mellan dem och mellan bakbenen. Bakbenen får vara något utåttställda.

Bedömning av hästens benställning görs framförallt i rörelse både framifrån och bakifrån, först i skritt och sedan i trav.

När vi tittar på hästens bakben bakifrån vill vi se ett bäcken med bra avstånd mellan höftlederna, lårben som visar aningen utåt från höftleden ner till knäleden, skankben som visar aningen inåt från knäleden ner till hasen, skenben som går rakt ned från hasleden, hasor som visar inåt i samma grad som höftleden visar utåt samt hovar som även visar utåt i samma grad som höftleden. Detta är ett bakben som anses vara rakt. När hästen sedan rör sig är det önskvärt att bakbenen rör sig på så rakt spår som möjligt. Hästar som är inåttåade tenderar att påbörja bakbenets rörelse genom att ta ut benet och avsluta rörelsen inåt, i riktning mot det diagonala frambenet. Hästar som är uttåade gör då tvärtom, vilket onekligen är bättre så länge det inte blir för mycket. Det är även av värde att inte hästen är för marktrång, dvs. att det är ett lagom avstånd mellan benen hela vägen ner till marken. Många islandshästar är relativt trånga bak i skritt men breddar sig tydligt när de ökar tempot. Raka bakben och rörelser är av betydelse för belastning av leder och ligament men även för hästens balans. Varifrån skevheten kommer har således betydelse för hästens rörelsemönster och risken för att hästen skadar sig själv.

När vi bedömer benställningen av frambenen behöver vi börja med att lokalisera fyra punkter i hästens bringa: Höger och vänster bogled, samt höger och vänster armbågsled. Dessa fyra punkter formar en fyrkant, där linjen mellan armbågslederna bör vara ungefär lika lång som den mellan boglederna. Om fyrkanten är större nedtill än upptill (längre mellan armbågsleder än bogleder) blir hästen intåad och om fyrkanten är mindre nedtill än upptill blir hästen uttåad och marktrång. Båda dessa avvikelser anses vara nackdelar men är dock inte lika allvarliga som om fyrkanten inte är symmetrisk. Om fyrkanten inte är symmetrisk kan det bero på att hästen står ojämnt med benen, eventuellt pga smärta eller så kan det komma ifrån en skev ryggrad. Om antingen linjen mellan boglederna eller mellan armbågslederna inte är vågräta beror det på att hästens ena ben är kortare än det andra.

Vi fortsätter sedan bedömningen av benställningen genom att följa linjen från armbågen genom karpaleden, kotleden och ner till hoven. Som med bakbenen är det önskvärt att själva benet är så rakt som möjligt, att det rör sig efter raka linjer och att det inte är för marktrångt. Skevheter i lederna

påverkar hästens rörelsemönster beroende på varifrån skevheten uppstår och i det sämsta scenariot kan hästen slå sig själv.

8.1. Domarnas kommentarer på benställning

Uttåad – intåad

När benet visar utåt är hästen uttåad och tvärtom när den är intåad.

Trång

När avståndet mellan höger och vänster hov är bristfälligt. Som jämförelse bör det vara minst en hovbredd mellan hovarna.

Skrugar i haserna – Nystar

När hästens haser roteras utåt när hästen går kallas det att den skruvar i haserna. När en häst roterar framhovarna antingen ut eller in när den går kallas det att den nystar.

Bruten benaxel

Om linjen från armbågen och ner till hoven sett framifrån, eller från höftleden och ner till hoven sett bakifrån, inte är rak kallas det för bruten benaxel.

Kohasig

Om haserna är innanför linjen mellan höftleden och ner till hoven kallas det att hästen är kohasig.

9. Hovar

9,5-10

Mycket djupa hovar med konkav sula, välformade, runda och med tilltalande utseende, starka hovväggar och sulor, enfärgade helst mörka. Stor stråle och rejäla trakter.

Vid bedömning av hästens hovar bör hoven studeras både från utsidan, framifrån och i profil, samt underifrån genom att lyfta upp foten. Det är viktigt att vara medveten om att hovarna är kanske det i hästens exteriör som är lättast att påverka. Det är dock så att med hovar som är starka och friska har hovslagaren flera möjligheter än om hoven är trasig och felformad. Det går således ofta att med god hovvård och skoning framhäva kvaliteter i bra hovar, medan hovvård och skoning på trasiga hovar ofta mer handlar om att motverka problemen.

När vi tittar på hoven från sidan, då hästen står på foten, är ska framsidan av hoven och trakterna ha ungefär samma lutning och att hoven dessutom har ungefär samma lutning som kotan. När hoven är antingen mer eller mindre brant än kotan orsakar det onödig påfrestning på senor samt att det påverkar hästens rörelser. Bruten linje orsakas av antingen för låga/understuckna trakter eller för höga/branta trakter. Hovar som är låga och platta är inte att föredra eftersom sulan på dessa hovar är närmare marken vilket ökar risken för att hästen blir ömfotad. Trakternas längd har framförallt att göra med slitage/verkning, men trots det är det önskvärt att vid bedömningen av hoven se att inte trakterna växer för mycket framåt. Om trakterna är mera liggande/närmare vågrät linje än lutningen på hovens framsida kallas det att trakterna är understuckna. Linjen i hovens framsida bör även vara

rak från kronranden och ner till marken. Där är framförallt konkav hovvägg en allvarigare nackdel som påverkar bedömningen av hoven negativt.

Från framsidan tittar vi på hovens form och där är det önskvärt att se att hoven breddar neråt, utan att flyta ut för mycket eller bli platt. Hovar som har raka sidor är trånga och växer endast rakt uppåt. Frisk och sund hov expanderar vid belastning, dvs. när hästen står på benet, tack vare den mjuka delen i mitten på hoven som kallas stråle. Inuti hoven, ovanför strålen finns en

svampliknande massa som fungerar som en slags dämpare mellan strålen och kronbenet. Denna expanderar av hoven ökar blodcirkulationen i hoven och minskar även det slag som går upp i hästens ben när hoven landar i marken. Om hoven är trång är denna funktion i hoven mycket begränsad. När hoven däremot flyter ut för mycket hamnar belastningen proportionellt mera på strålen och sulan istället för hovväggen och hovens expanderar minskar. Hovar som har höga trakter och raka sidor (hovarna formade som colaburkar) har även klen stråle, medan hovar som har lägre trakter och flatare hov har betydligt mer välutvecklad stråle. Det är fördelaktigt att försöka undvika båda dessa avvikelser i avelsarbetet. Slutligen är det önskvärt att hovens helhetsbild från utsidan ger ett friskt och starkt intryck. Hovväggen bör vara hel och utan sprickor.

Vid bedömning av hoven underifrån, genom att lyfta upp hästens ben, är det framförallt formen på sulan som vi är intresserade av. Det är önskvärt att sulan är välvd från strålen och ut till hovväggen. Som tidigare har nämnts är flata sulor en klar nackdel och kanske det i hovens exteriör som kan ha mest negativ påverkan på hästens ridbarhet och hållbarhet. Hovarnas djup beror till störst del på längden på hovväggen och hur välvd sulan är. Hovväggens tjocklek är visserligen

enklast att bedöma genom att ta av skona, men eftersom det inte är ett alternativ på avelsbedömningar försöker vi få en uppfattning om tjockleken genom att greppa med tumme och pekfinger på in- och utsida av hoven, både framme i tån och även bak i trakten. Trakternas tjocklek, från hörnstödet och ut till hovens utsida, har stor betydelse för hovens styrka och bör värderas högt

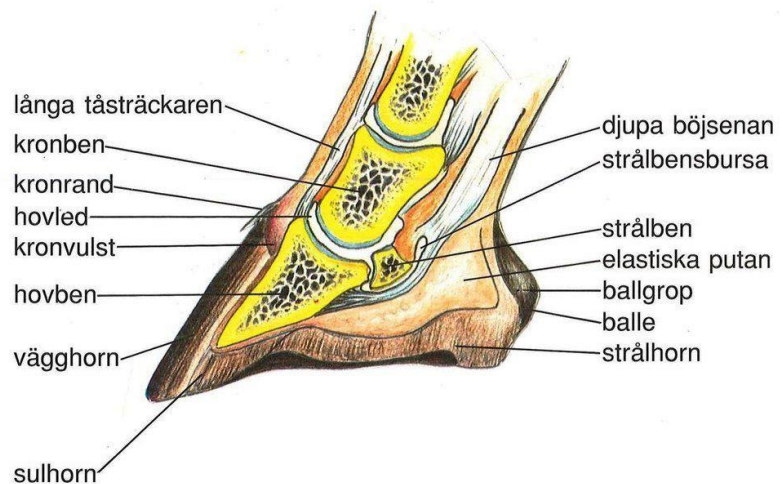

Bild 9: www.hastsverige.se/hoven-i-genomskarning.html

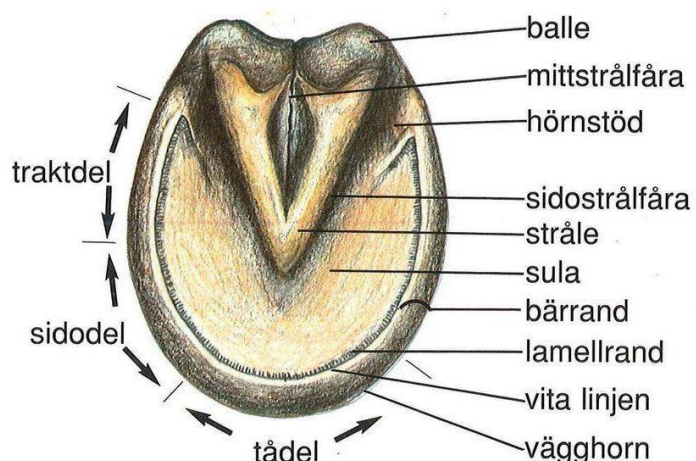

Bild 10: www.hastsverige.se/hoven-underifran.html

vid bedömningen av hoven. Vid bedömning av tjockleken behöver vi ha i åtanke hur mycket „dött“ material som finns i sulan. När hovar har varit förvuxna under en längre period bildas det en falsk sula i hoven som fyller upp hoven på insidan och gör att känslan av hovväggens tjocklek blir överdriven.

9.1.Domarnas kommentarer på hovar

Djupa – Välvd sula – Flat sula

Hoven bör ha bra djup som kommer ifrån en välvd sula. Hov som har flat sula saknar då djup, dvs. ingen höjdskillnad på hovväggen och sulan.

Jämn yta – Ojämn yta

Hovens utsida bör vara jämn och fri från kraftiga foderändringar.

Tjock hovvägg – Tunn hovvägg – Dålig hornkvalitet

Hovväggens tjocklek bedöms genom att känna på tjockleken mellan sula och hovvägg. Dålig hornkvalitet visar sig ofta som sprickor i hovväggen.

Kraftiga trakter – Tunna trakter

Trakternas tjocklek bedöms genom palpation av traktens ut- och insida.

Välformad hov – Breda – Trånga

En frisk och bra hov blir bredare nedtill. När hoven breddar lagom mycket nedåt och är någorlunda symetrisk anses det vara en välformad hov. Hov som breddar för mycket anses vara bred och om den inte breddar tillräckligt anses den vara trång.

Låga trakter – Understuckna trakter

Önskvärt är att trakterna är ungefär en tredjedel av längden på hovens framsida. Det är dock även en nackdel om trakterna är långa och deras lutning är närmare vågrät linje än på hovens framsida.

10. Man och svans

9,5-10

Extremt lång och tjock man och svans med mycket pannlugg

Egenskapen man och svans ingick i bedömning av islandshästar och domarhandledningen först år 2000. Riklig behåring är ett av islandshästens karaktäristiska drag och har stor betydelse för hästens utstrålning och är av stor betydelse i avelsarbetet. Detta är däremot troligtvis den enklaste egenskapen att värdera eftersom det här är helt enkelt att följa principen att mera är bättre. Bedömningen består av tre delar: pannlugg, man och svans. Det är både längden, tjockleken och typen som är av betydelse. Då detta är framförallt en estetisk egenskap bör man först betänka om hästens behåring är en prydnad, eller om bristen påverkar hästens helhetsbild negativt. Lång och tjock pannlugg är en klar prydnad på en häst och bör värderas högt vid bedömningen av denna egenskap, medan svanstaglet kanske betyder minst. Likaså är längden viktigare än tjockleken, då kort

och tjockt man inte är en lika bra prydnad som långt och tunt. Högst poäng får således hästen som har lång och tjock pannlugg, man och svans.

Referenser

- Bennett, D. (1996). *Principles of Conformation Analysis Volume I*. Gaithersburg: Fleet Street Publishing Corporation.
- Bennett, D. (1996). *Principles of Conformation Analysis Volume II*. Gaithersburg: Fleet Street Publishing Corporation.
- Bennett, D. (1996). *Principles of Conformation Analysis Volume III*. Gaithersburg: Fleet Street Publishing Corporation.
- Goldschmidt, H. (1907). *Vejledning i Bedømmelsen af Hestens Ydre*. København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag.
- Gunnarsson, H., & Kristjánsson, Þ. (2012). Umsagnir við sköpulagsdóma. Í M. Benediktsson, *Stóðhestar 2012* (bls. 10-18). Reykjavík: Hrossarækt ehf.
- Koenen, E., van Veldhuizen, A., & Brascamp, E. (1995). Genetic parameters of linear scored conformation traits and their relation to dressage and show-jumping performance in the Dutch Warmblood Riding Horse population. *Livestock Production Science, Volume 43, Issue 1*, bls. 85-94.
- Kristjánsson, Þ. (2013). Objective quantification of conformation of the Icelandic horse based on 3-D video morphometric measurements. *Livestock Science*, 12-23.
- Kristjánsson, Þ. (2014). The effect of the "Gait keeper" mutation in the DMRT3 gene on gaiting ability in Icelandic horses. *Animal Breeding and Genetics*, 1-11.
- Kristjánsson, Þ. (2016). Association of conformation and riding ability in Icelandic horses. *Livestock Science*, 91-101.
- Morgan, M. H. (2002). *The Art of Horsemanship by Xenophon*. London: J.A. Allen.